

Op weg naar 2040

Bas ter Weel

Waar verdienen we in 2040 ons geld mee? Dit is de centrale vraag in de nieuwe scenariostudie van het CPB *The Netherlands of 2040* (te downloaden op www.nl2040.nl). Om u meteen een illusie armer te maken: het antwoord ontbreekt. En dat is ook de bedoeling. Het doel van de studie is om na te denken over de toekomst van de Nederlandse economie. *The Netherlands of 2040* prikkelt uw voorstellingsvermogen met vier scenario's, die beschrijven hoe Nederland er over 30 jaar mogelijk uitziet.

Hoe kunnen we meer inzicht krijgen in de toekomst? Door te kijken naar het verleden. Eerst naar het verre verleden om de bouwstenen van de Nederlandse economie te vinden. Dit zijn slimme mensen en sterke steden. Daarna door 30 jaar terug te gaan en door de bril van 1980 naar vandaag te kijken. Dit leert ons dat er veel is veranderd, maar dat er ook veel hetzelfde is gebleven. De belangrijkste veranderingen in de afgelopen tijd zijn computers, wereldwijde economische integratie en het toenemende belang van steden als kennisknobbels.

De toekomst is per definitie onzeker en de onzekerheid neemt toe naarmate we verder vooruit kijken. Scenario's zijn dan een nuttig instrument om met onzekerheid om te gaan. Deze studie bevat twee grote onzekerheden. Om de vraag waar we ons geld mee verdienen te beantwoorden gaat het namelijk om *wie* produceert en *waar* dat gebeurt. Wie? Dat zijn slimme mensen die de taken zo

efficiënt mogelijk verdelen. Waar? In steden waar mensen van elkaars kennis profiteren. Hoe? Dat is onzeker. Vandaar scenario's. Eén ding weten we wel: op lange termijn is technologische ontwikkeling de drijvende kracht achter economische ontwikkeling.

De richting van technologische ontwikkeling is echter onzeker. Stel nu eens dat computertechnologie alle verbindingen tussen mensen virtueel maakt en ons werk door communicatietechnologie zo wordt ingericht dat iedereen precies de taken uitvoert waarin hij goed is. In zo'n wereld doet locatie er niet toe en zullen werknemers wonen in kleine gemeenschappen waarin ze aansluiting vinden met hetzelfde type mensen. Wat als de bio- en nano-revolutie doorzet en kennis beter toegankelijk wordt? Dan clustert iedereen in grote metropolen om met elkaar de nieuwe technologie te ontwikkelen. Profiteren van elkaars kennis is belangrijk om de nieuwe technologie toe te passen op een zo breed mogelijk terrein. Dit zijn slechts twee mogelijkheden om uw voorstellingsvermogen te prikkelen.

Waarom is voorstellingsvermogen cruciaal? Beleidsmakers moeten nu beslissingen nemen die langetermijnconsequenties hebben. Beslissingen over infrastructuur, investeringen in onderwijs en wetenschap en hervormingen van de arbeidsmarkt zijn niet eenvoudig terug te draaien als ze eenmaal zijn genomen. Scenario's geven beelden waaraan beleidsmakers hun plannen kunnen toetsen en heroverwegen. Een exact antwoord op de vraag met welke activiteiten we in de toekomst ons inkomen verdienen, is helaas niet te geven. Ik wens u veel voorstellingsvermogen toe. Reist u mee naar 2040? □

Bas ter Weel, hoofd sector Internationale economie